

Nr 24.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1950/51 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition (IX H. T. p. 148) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1950/51 beräkna ett reservationsanslag av 64 000 kronor, vilket belopp motsvarar medelsanvisningen för ändamålet för innevarande budgetår.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 3 mars 1950 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 114, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna att fasta yrkeskurser och rörlig kursverksamhet för fiskare skola anordnas enligt de riktlinjer, som uppdragits därför i propositionen, *dels ock* till Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen å riksstaten för budgetåret 1950/51 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 403 av herr *Petersson, Emil, m. fl.* och II: 491 av herr *Jacobsson i Igelsbo m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att länsfiskeritjänstemännen måtte inplaceras i lönegrad Ca 19 från och med den 1 januari 1951.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

Genom beslut den 14 maj 1948 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla fem sakkunniga med uppgift att verkställa utredning och avgiva förslag rörande fiskeritjänstemäns och fiskares yrkesutbildning samt länsfiskeritjänstemännens lönefråga.

Med stöd av detta bemyndigande tillkallades samma dag såsom sakkunniga ledamoten av riksdagens andra kammare, folkskolläraren G. T. Skoglund i Umeå, tillika ordförande, landstingsmannen, fiskaren A. K. H. Andersson i Fårö, filosofie doktorn, numera fiskeriintendenten S. J. Sjögren, ledamoten av riksdagens andra kammare, handelsföreståndaren K. B. Utbult i Öckerö samt länsfiskeritjänstemannen K. W. Zettergren i Uppsala.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen fiskeriutbildningskommittén, ha den 17 oktober 1949 avgivit betänkande med förslag angående fiskeritjänstemäns och fiskares yrkesutbildning m. m (stencilerat). Till betänkan-

det ha kommittéledamöterna Utbult och Zettergren avgivit reservation beträffande fiskeritjänstemännens lönegradsplacering.

I betänkandet framläggas förslag dels rörande utbildningen av fiskeritjänstemän och yrkesutbildningen i egentlig mening för fiskare, dels om bidrag till Svenska fiskarens studieförbund och dels om löneställningen för länsfiskeritjänstemän och fiskmästare.

Över kommitténs förslag ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Fiskeriuutbildningskommitténs förslag.

Fasta yrkeskurser för fiskare. Kommittén anser, att det blir till gagn för fisket, om en yrkesutbildning vid fasta undervisningsanstalter kommer till stånd. Beträffande behovet härav erinras bland annat om att den pågående utvecklingen inom både västkustfisket och östersjöfisket innebär övergång till allt större båttyper, utsträckande av fisket till avlägsnare fångstplatser och utnyttjande av nya tekniska hjälpmedel.

Den ringa omfattning, som elevanslutningen till den provisoriskt anordnade fiskareskolan i Lysekil hittills fått, torde enligt betänkandet bero på att yrkesutbildning ännu är något tämligen okänt för fiskareungdomen. Kommittén räknar också med att en bättre rekrytering till skolan endast kan vinnas så småningom. Den påpekar att samma begynnelsesvårigheter gjort sig gällande både vid den danska folkhögskolan för fiskare och vid de norska yrkesskolorna för fiskare men att de där ganska snart övervunnits. Ett större yrkesutbildningsprogram kan enligt kommitténs mening å andra sidan övervägas först då denna form av yrkesutbildning kommit att omfattas med ett allmännare intresse bland fiskarebefolkningen. Kommittén inskränker sig därför nu till att föreslå en fastare organisation för den undervisning, som bedrivs i Lysekil.

Beträffande undervisningens allmänna inriktning erinrar kommittén om att den provisoriska fiskareskolan för närvarande avser utbildning av såväl fiskare som besättningsmän i den mindre fraktfarten samt av båtbyggare. Kommittén anser från sina utgångspunkter det vara lämpligt, att en fiskareskola får samma villkor i fråga om statsbidrag som jordbrukets undervisningsanstalter. Detta anses emellertid utesluta, att verksamheten skulle omfatta båtbyggeri. Då däremot fiske och mindre fraktfart ofta utövas av samma personer och utbildningen på dessa områden till väsentliga delar kan sammanfalla, föreslår kommittén, att i mån av tillgång på elevplatser utbildningen vid fiskareskolan även skall få avse besättningsmän inom den mindre sjöfarten.

Beträffande kursplanernas uppläggning uttalas, att en för läsåret 1949/50 anordnad grundläggande kurs för yngre elever i åldern 14—16 år kan vara en lämplig grundval för den fortsatta verksamheten. Kommittén nämner såsom skäl härför även att det kan vara lättare att rekrytera elever i åldern 14—16

är än i något högre ålder, då vederbörande redan funnit sin utkomst i fisket och ogärna avbryter sina förtjänstmöjligheter under flera månader av delvis den bästa fisketiden. Kommittén föreslår därför, att även i fortsättning- en en sådan grundläggande kurs för elever i yngre åldrar skall anordnas och att skolpliktiga elever i sådan kurs skola befrias från deltagande i undervisningen i fortsättningsskola. Denna grundläggande kurs bör omfatta högst 30 veckor och pågå från början av oktober till slutet av maj med lämpliga ferieuppehåll vid jul- och nyårshelgerna samt påskhelgen.

Eftersom elever i de åldrar, för vilka den grundläggande kursen är avsedd, icke kunna erhålla skepparexamen och motorskötarbevis, föreslår kommittén även en 15 veckors fortsättningskurs för elever i något högre ålder. I en sådan fortsättningskurs skola också inläggas vissa ämnen, såsom instrumentlära och bokföring, vilka fordra en större mognad hos eleverna. Vidare bör den omfatta repetitionskurser i vissa ämnen, såsom svenska, matematik, engelska m. m.

Enligt kommitténs mening bör man, med ledning av hittills gjorda erfarenheter, under en första utvecklingsetapp inrikta sig på att få till stånd en avdelning om 15—20 elever vid vardera kursen. På något längre sikt böra emellertid två sådana avdelningar vid vardera kursen eftersträvas. För de allra närmaste åren förutsattes dock en verksamhet av mera blygsam omfattning och med fortfarande delvis försökskaraktär. Kommittén ifrågasätter därjämte, att man under en övergångstid skall avstå från att giva den kortare kursen för fiskare karaktären av en fortsättningsskola, eftersom under de närmaste åren elever med tillräckliga förkunskaper knappast kunna erhållas.

Ämnesplanen för den grundläggande kursen upptager följande huvudämnen, nämligen navigation och sjömansskap, redskapslära och sjömansslöjd, motorlära samt instrumentlära. Kommittén betonar, att undervisningen i dessa ämnen måste ske med hänsynstagande till förhållandena inom fisket. Utbildningen i motorlära, sjömansskap och sjömansslöjd bör sålunda begränsas till vad som har praktisk betydelse för fiskare.

I övrigt föreslås att kursen skall omfatta instrumentlära, matematik, svenska, engelska, tyska (frivilligt), medborgarkunskap, författnings- och föreningskunskap, fysik med meteorologi och enklare kemi, ekonomilära, fiskeribiologi, fiskelära, matlagning, hygien, sjukvård samt kroppsövningar. Enligt kommitténs kursplan skall utbildningen vid den grundläggande kursen omfatta i genomsnitt ungefär 39 timmar per vecka, om ämnet tyska icke ingår i kursen, och 41 timmar per vecka, om nämnda ämne medtages. Av denna arbetstid skola 19 timmar upptagas av praktik och gymnastik eller andra kroppsövningar.

Den föreslagna fortsättningskursen avser att leda till första klass fiske-skepparexamen och motorskötarbevis. Vidare skall kursen giva grundligare kunskaper i instrumentlära och upptager såsom ett nytt huvudämne fiskberedning. I övrigt avser kursen i huvudsak samma ämnen som den grundläggande kursen. Fortsättningskursen skall omfatta i genomsnitt 44—45

timmar per vecka under 15 veckor. Något mindre än halva timantalet skall avse praktisk utbildning och kroppsövningar.

För elever, som särskilt ämna ägna sig åt den mindre fraktfarten, bör vid båda kurserna någon timme per vecka undervisning kunna anordnas i varukännedom och andra med fraktfart sammanhängande spörsmål. Eventuellt kan sådan undervisning lämnas i stället för något av de mera fiskeribetonade ämnena.

Till undvikande av menlig konkurrens om eleverna mellan de föreslagna fiskarkurserna och folkhögskolornas fackundervisning för fiskare ifrågasätter kommittén slutligen, om icke övergång bör kunna ske från fiskarekurs till folkhögskolas andra årskurs.

Rörlig kursverksamhet för fiskare. Med hänsyn till fiskarebefolkningens spridda bosättning anser kommittén att en rörlig kursverksamhet är av större betydelse för fiskets utöware än för kanske någon annan befolkningsgrupp. De fasta utbildningsanstalterna på fiskets område böra därför kompletteras med en rörlig kursverksamhet för det stora flertalet yrkesverksamma äldre och yngre fiskare, vilka icke kunna delta i fasta undervisningskurser.

Enligt kommitténs mening kan en dylik kursverksamhet på bästa sätt bedrivas med tillämpning av de grunder, som 1949 års riksdag fastställt för sådan undervisning inom jordbruket.

Kursverksamheten för fiskare bör i anslutning härtill enligt kommitténs förslag bedrivas i följande former, nämligen

- 1) allmänna kurser under högst fem dagar, avseende att i upplysnings-syfte behandla aktuella ämnen för alla, som vilja delta;
- 2) kortare (högst fem dagars) eller längre (12—24 dagars) specialkurser för särskilt antagna elever; samt
- 3) undervisningskurser med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning i ett eller flera ämnen.

Kortare specialkurser under några dagar i följd eller fördelade på viss tid böra enligt förslaget anordnas exempelvis beträffande skötsel av redskap, fiskevårdsåtgärder m. m. Som exempel på ämnen för längre specialkurser nämnas navigation, motorlära och tekniska hjälpmedel.

Undervisningen bör omhändervhas av hushållningssällskapen. Efter medgivande av fiskeristyrelsen böra dock här avsedda kurser även kunna anordnas vid fasta undervisningsanstalter. Skriftlig undervisning bör meddelas av korrespondensinstitut genom studiebreve, som godkänts av fiskeristyrelsen. Såsom lärare vid kurserna böra anlitas hushållningssällskapens fiskeritjänstemän, befattningshavare inom den statliga fiskeradministrationen, lärare vid utbildningsanstalter på fiskets område eller tillfälliga lärarkrafter.

Stipendie- och statsbidragsbestämmelserna böra utformas efter mönster av vad som gäller för kursverksamheten inom jordbruket. Sålunda bör undervisningen vara avgiftsfri. Likaledes bör elev i specialkurs, som pågår mer än fem dagar, få gottgörelse för resekostnader. Kursdeltagare, som icke kan

bo i sitt hem, bör få grundstipendium om tre kronor om dagen och, om han nödgas avstå från lön, därjämte efter bestämmande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott kunna erhålla tilläggsstipendium med högst nio kronor för dag till familjeförsörjare och fyra kronor för dag till icke familjeförsörjare. Dessa förmåner förutsättas även skola gälla deltagare i demonstrations- och övningsdagar i samband med ämneskurs.

Statsbidragen till verksamheten böra enligt nämnda grunder utgå i följande ordning:

1) vid kortare kurser med tre fjärdedelar av de av fiskeristyrelsen godkända kostnaderna, inbegripet utgifterna för undervisningsmateriel samt gratis utdelad eller till nedsatt pris försåld litteratur;

2) vid längre kurser, som ha minst sju deltagare, med *dels* hela kostnaden för lärare intill ett belopp av högst 10 kronor per timme vid lektion och fem kronor vid demonstration eller övning förutom rese- och traktamentsersättning eller — i fråga om lärare, som är befattningshavare vid hushållningssällskap, — till ett av Kungl. Maj:t fastställt belopp, *dels* hela kostnaden för grundstipendier, *dels* tre fjärdedelar av övriga kostnader;

3) vid kombinerad muntlig och skriftlig undervisning med hela kostnaden för lärare, inbegripet utgifter för den skriftliga undervisningen upp till två kronor per studiebrev och deltagare samt i övrigt efter samma grunder som i fråga om de längre specialkurserna.

Kommittén föreslår, att för den rörliga kursverksamheten under budgetåret 1950/51 ett belopp av 25 000 kronor skall ställas till förfogande från anslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen.

Utbildning av fiskeritjänstemän. Enligt förslaget skall denna utbildning utbyggas och fördjupas. Utbildningstiden skall ökas från nuvarande 11 till 20 månader. Vidare föreslås, att denna utbildning och den fasta yrkesundervisningen för fiskare skola sammanföras i den planerade fiskeriskolan i Lysekil.

Löneställningen för länsfiskeritjänstemän och fiskmästare. Vad angår denna fråga har kommitténs majoritet föreslagit, att de förstnämnda, vilkas tjänster för närvarande ej äro lönegradsplacerade, skola placeras i 19 lönegraden. För fiskmästarna har föreslagits en uppflyttning från 16 till 17 lönegraden. Reservanterna inom kommittén ha förordat, att ifrågavarande befattningshavare skola placeras i 21 respektive 19 lönegraden. I ett flertal yttranden, särskilt från hushållningssällskap och berörda personalorganisationer, har tillstyrkts, att de skola erhålla den löneställning, som reservanterna förordat, eller placeras i högre lönegrader.

Bidrag till Svenska fiskarens studieförbund. I fråga om denna del av förslaget torde här endast höra anmärkas, att riksdagen innevarande år vid behandlingen av åttonde huvudtiteln beslutat att höja anslaget Bidrag till studieförbund för organisations- och administrationskostnader med 30 000 kronor. Härigenom synes det bliva möjligt att bevilja förbundet statsbidrag från detta anslag.

Yttrandena.

I fråga om yttrandena över kommitténs förslag får utskottet hänvisa till framställningen i propositionen s. 7—11.

Fiskeristyrelsens anslagsäskande.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök hemställer i skrivelse den 12 augusti 1949 dels att till bidrag till Södra Sveriges fiskeriförening skola beräknas 28 250 kronor eller 4 050 kronor mindre än för innevarande budgetår, dels att den till Kungl. Maj:ts disposition stående delen av anslaget skall höjas med 20 000 kronor.

Styrelsens förslag rörande bidraget till fiskeriföreningen innebär att föreningen, i enlighet med vad den yrkat hos styrelsen, skulle erhålla omkring 18 400 kronor till undersökningsverksamheten och omkring 9 800 kronor till upplysningsverksamheten. Höjningen av bidraget till undersökningsverksamheten har motiverats med att bränslekostnaderna ökat och med att fiskmästarens lön reglerats, så att den kommit att överensstämma med lönerna till jämförbara befattningshavare vid statens eller privata företags fiskodlingsanstalter.

Från den till Kungl. Maj:ts disposition stående delen av anslaget tillgodoses en mängd skilda fiskeriändamål — fiskeriförsök, försök och provningar med nya fiskeritekniska hjälpmedel, viss kursverksamhet, framför allt avseende navigation för fiskare — vilka icke lämpligen kunna inrymmas inom annat anslag. Fiskeristyrelsen framhåller, att det är mycket svårt att beräkna medelsbehovet på förhand. Styrelsen anser det därför nödvändigt, att ifrågavarande del av anslaget höjes med 20 000 kronor för att man skall kunna möta de skilda behov som föreligga eller uppkomma.

Statskontoret förklarar i remissutlåtande, att ämbetsverket icke anser tillräckliga skäl föreligga för en höjning av den till Kungl. Maj:ts disposition stående delen av anslaget.

Departementschefen.

I fråga om kommitténs förslag rörande yrkesutbildningen för fiskare samt fiskeristyrelsens anslagsäskande har departementschefen anfört följande.

»Kommitténs i det föregående redovisade förslag åsyfta att öka möjligheterna för fiskareungdomen att få en teoretisk yrkesutbildning vid sidan av den oundgängliga praktiska utbildning, som endast deltagande i fisket kan giva. I likhet med såväl kommittén som flertalet remissinstanser anser även jag att åtgärder i dessa syften äro påkallade. Jag vill härvid erinra om att de beslut, som riksdagen år 1949 fattade angående yrkesundervisningen inom jordbruket och skogsbruket, avsågo att förbättra sagda undervisning

och underlätta deltagandet i densamma. Det synes befogat, att liknande åtgärder skola vidtagas jämväl för fiskarebefolkningen, vars möjligheter till teoretisk yrkesutbildning hittills varit ytterst begränsade.

Då jag närmare ingår på kommitténs förslag torde jag först få uppehålla mig vid frågan om fasta yrkeskurser för fiskare. Det torde knappast råda delade meningar om att utvecklingen inom fiskerinäringen efter hand medfört, att allt större yrkeskunskap kräves hos utövarna av denna näring. Såsom framhålles både i betänkandet och i vissa yttranden medför sålunda den successiva övergången till större fiskefartyg med dyrbar utrustning av redskap och nya tekniska hjälpmedel, att helt andra krav måste ställas på nautiska, tekniska och kanske icke minst ekonomiska insikter än tidigare varit fallet. Även utvecklingen av det fackliga och ekonomiska organisationsväsendet på fiskets område torde böra beaktas i detta sammanhang.

Det ligger i sakens natur att inom en sådan näringsgren som fisket de praktiska insikter, som endast kunna vinnas genom yrkesarbete, äro oumbärliga och icke kunna ersättas med annan utbildning. Vid sidan därav är det emellertid otvivelaktigt av värde om fiskareungdomen även kan få en viss teoretisk utbildning på samma sätt som exempelvis jordbrukarungdomen kan erhålla sådan utbildning vid lantmannaskolorna. Samtidigt är det klart att det är svårt att här finna en lämplig utbildningsform. En redan prövad form, nämligen att inom ramen för en folkhögskolekurs även giva viss yrkesutbildning i fiske, torde knappast kunna anses fylla kravet på en fullgod yrkesutbildning, ehuru densamma givetvis är av stort värde genom den allmänbildning den lämnar. Såsom längre fram skall beröras torde även kortare kurser för fiskare och fiskareungdom böra anordnas. Ej heller härigenom torde man emellertid kunna tillgodose önskemålet på en mera grundlig yrkesutbildning. Detta kan däremot ske genom anordnande av en fast undervisningsanstalt för fiskare.

I enlighet med det anförda anser jag det principiellt befogat att en sådan anstalt inrättas. Man torde emellertid icke kunna bortse från att erfarenheterna från den provisoriska yrkesundervisning, som varit anordnad i Lysekil, icke vittna om något större intresse därför bland fiskareungdomen. Visserligen torde man ej böra fästa alltför stor vikt vid detta förhållande. Det måste nämligen självfallet taga en viss tid, innan insikten om värdet av en allsidig yrkesutbildning blivit allmänt spridd. Vidare har den hittills tillämpade undervisningsplanen måhända ej i allo varit anpassad efter det föreliggande utbildningsbehovet. Försiktigheten synes emellertid bjuda att man, innan något definitivt beslut fattas om att inrätta en fast fiskareskola och investera medel i en sådan, inhämtar ytterligare erfarenheter rörande det intresse, som kan föreligga för utbildning vid en dylik skola. Den provisoriska yrkesutbildning för fiskare, som för närvarande bedrives i Lysekil, bör därför fortsätta.

Ett dylikt uppskov med det definitiva ställningstagandet bör emellertid ej hindra, att man redan nu söker utforma undervisningen på det sätt, som kan anses mest ändamålsenligt.

Enligt betänkandet skulle undervisningen för fiskare bedrivas i form av dels en grundläggande kurs för elever i åldern 14—16 år, dels en fortsättningskurs för något äldre elever. Lämpligheten av en sådan uppdelning av utbildningen kan emellertid enligt min mening ifrågasättas. Det synes sålunda tveksamt, om ynglingar i 14—16 års åldern ha tillräcklig psykisk och fysisk mognad för en yrkesundervisning av detta slag. Vidare torde det framtida yrkesvalet ännu vara ovisst i denna ålder. Jag vill därför i stället förorda att yrkesutbildningen skall ske i form av en enda kurs för något äldre elever än de, för vilka den grundläggande kursen var avsedd. Minimialdern synes böra bestämmas så att elev skall fylla 18 år under det kalenderår, då kursen avslutas. Undantag från åldersgränsen bör dock kunna medgivas i enskilda fall.

Jag har icke något att erinra mot att i mån av platstillgång besättningsmän från den mindre sjöfarten antagas som elever, helst som det i många fall torde vara svårt att särskilja denna grupp från fiskare. I likhet med kommittén anser jag däremot att utbildning av båtbyggare icke lämpligen bör ingå i nu ifrågavarande kurs.

Med hänsyn till att eleverna vid den av mig förordade kursen skola vara äldre än eleverna i den av kommittén tänkta grundläggande kursen och dessutom en del av undervisningstiden vid den av kommittén föreslagna fortsättningskursen avsetts för repetitionsövningar, torde för den av mig förordade kursen böra beräknas en tid av ungefär 35 veckor. Kursen torde i huvudsak böra omfatta de läroämnen, som upptagits på kommitténs undervisningsplaner för fiskarekurser. Såväl beträffande ämnesval som i fråga om avvägningen av utrymmet för olika ämnen torde frihet böra finnas att jämka undervisningsplanen på grundval av erfarenheter, som kunna vinnas efter hand. I likhet med kommittén vill jag emellertid understryka vikten av att undervisningen planeras med hänsynstagande till dess praktiska betydelse för fiskare. Eleverna böra sålunda bibringas sådana kunskaper, att de senare kunna avlägga första klass fiskeskepparexamen och erhålla motorskötarbevis. I den mån så kan ske utan men för den egentliga yrkesundervisningen synes det önskvärt att kursplanen lägges så att övergång kan ske från fiskarekursen till folkhögskolans andra årskurs.

Den nu angivna omläggningen av undervisningen bör, såsom redan förut antytts, genomföras så snart ske kan. Jag torde i detta sammanhang få erinra om att i riksstaten för innevarande budgetår under åttonde huvudtiteln till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom anvisats ett förslagsanslag av 105 000 kronor, och att därav för den kursverksamhet för fiskare m. fl., som nu bedrives i Lysekil, beräknats ett belopp av 50 000 kronor. I statsverkspropositionen för budgetåret 1950/51 har vidare under samma anslagstitel äskats ett förslagsanslag å enahanda belopp. Chefen för ecklesiastikdepartementet har därvid (VIII H. T. s. 387) framhållit att han, med hänsyn till att behandlingen inom jordbruksdepartementet av fiskeriutbildningskommit-

téns förslag om inrättande av en fiskeriskola i Lysekil då ännu icke avslutats, ansett sig böra räkna med oförändrad medelsanvisning till Lysekilsskolan. Det sålunda beräknade beloppet torde förslå även för en undervisning efter de riktlinjer, som här förordats. Någon anledning synes icke föreligga att under nästa budgetår ändra skolans organisation i övrigt. För där- efter följande budgetår torde emellertid medel till undervisningen böra anvisas under nionde huvudtiteln.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att erfarenheterna från den fortsatta verksamheten givetvis kunna föranleda, att utformningen av ifråga- varande yrkesutbildning bör jämkas.

Fiskets undervisningsfrågor kompliceras genom fiskarebefolkningens spridda bosättning och de olikartade förhållanden, varunder fisket bedrivs i olika delar av landet. Yrkesundervisning för fiskare i form av rörlig kurs- verksamhet torde därför ha en stor uppgift att fylla. Då framstegen inom näringen i stor utsträckning synas vara beroende av de impulser, som kun- na erhållas från högre utvecklade fisken i vissa trakter, särskilt västkust- fisket, torde vidare även studieresor för fiskarna vara av betydelse. Jag delar därför uppfattningen, att statsmakterna böra bereda fiskarna ökade möjligheter att skaffa sig fortsatt yrkesutbildning på nu nämnda vägar.

Den rörliga kursverksamheten för fiskare torde, såsom kommittén före- slagit, lämpligen böra ordnas efter de grunder, som 1949 års riksdag fast- ställt för sådan undervisning på jordbrukets område. Såsom påpekats i ett yttrande torde emellertid för fiskare reseersättning i vissa fall böra kun- na utgå jämväl vid resa med motorbåt.

Ifrågavarande verksamhet torde även på fiskets område i allmänhet böra omhändervhas av hushållningssällskapen. Efter medgivande av fiskeristy- relsen böra emellertid kurser också kunna anordnas av fasta undervisnings- anstalter eller av andra institutioner och myndigheter. Sålunda har tidigare kursverksamhet i navigation anordnats av länsstyrelsen i Göteborgs och Bo- hus län. Någon principiell anledning att vidtaga ändring häri synes icke föreligga. Fiskeristyrelsen bör ha överinseendet över den rörliga kursverk- samheten och bidragsgivningen för studieresor.

Jag torde härefter få behandla frågan om medelsanvisningen under an- slaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Fiskeristyrelsen har föreslagit, att till Södra Sveriges fiskeriförening skall för nästa budgetår utgå statsbidrag med 28 250 kronor, vilket är 4 050 kronor mindre än för inneva- rande budgetår. Jag tillstyrker bifall till detta förslag.

Till bidrag för rörlig kursverksamhet och studieresor har kommittén be- räknat ett årligt anslagsbehov av 25 000 kronor. Jag har icke något att er- inna häremot och förordar, att detta belopp skall upptagas under anslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Jag finner även lämpligt att, såsom fiskeristyrelsen föreslagit, anslag till kursverksamhet och studieresor helt skola utgå av ifrågavarande anslag.

För att tillgodose skilda fiskeriändamål har — om man bortser från det belopp å 20 000 kronor, som avsetts för att bestrida kostnader för kvalitetskontroll vid export av fisk eller fiskprodukter — för innevarande budgetår 31 700 kronor ställts till Kungl. Maj:ts förfogande under förevarande anslag. Samma belopp torde böra avses för nästa budgetår. Anslaget torde sålunda böra upptagas med $(28\ 250 + 25\ 000 + 31\ 700 =)$ i runt tal 85 000 kronor.»

Beträffande utbildningen av fiskeritjänstemännen samt löneställningen för länsfiskeritjänstemännen och fiskmästarna har departementschefen anfört följande.

»Enligt min mening är det principiellt befogat att inrätta en fast undervisningsanstalt för fiskare. Med hänsyn till att erfarenheterna från den provisoriska yrkesundervisning, som varit anordnad i Lysekil, icke vittna om något större intresse därför bland fiskareungdomen anser jag dock, att sagda provisoriska yrkesutbildning bör fortsätta ytterligare någon tid. Därvid böra dock, såsom jag i det följande kommer att förorda, vissa ändringar företagas i kursplanerna. Först därefter bör man på grundval av då vunna erfarenheter fatta definitiv ståndpunkt i frågan om inrättande av en fiskareskola. Under sådana förhållanden anser jag att man nu ej heller bör besluta om utbildningen för fiskeritjänstemän. Vart denna skall förläggas torde nämligen i hög grad bliva beroende av om en fast fiskeriskola i Lysekil kommer till stånd eller ej. Ett uppskov med spörsmålet om utformningen av fiskeritjänstemännens utbildning torde för övrigt ej vålla några större svårigheter. Innevarande år anordnas nämligen en kurs för fiskeritjänstemän vid Södra Sveriges fiskeriförening i Aneboda. Därigenom torde det omedelbara rekryteringsbehovet kunna täckas.

Vad slutligen angår löneställningen för länsfiskeritjänstemän och fiskmästare har kommitténs majoritet föreslagit, att de förstnämnda, vilkas tjänster för närvarande ej äro lönegradsplacerade, skola placeras i 19 lönegraden. För fiskmästarna har föreslagits en uppflyttning från 16 till 17 lönegraden. Reservanterna inom kommittén ha förordnat, att ifrågavarande befattningshavare skola placeras i 21 respektive 19 lönegraden. I ett flertal yttranden, särskilt från hushållningssällskap och berörda personalorganisationer, har tillstyrkts, att de skola erhålla den löneställning, som reservanterna förordnat, eller placeras i högre lönegrader.

Redan den löneställning, som kommitténs majoritet föreslagit, innebär emellertid för fiskmästarna en lönegradsuppflyttning och för länsfiskeritjänstemännen en placering i högre lönegrad än den som motsvaras av de statsbidrag vilka hittills utgått till deras avlönande. Med hänsyn till den överenskommelse om inkomststabilisering under innevarande år, till vilken allmän anslutning vunnits, anser jag mig icke för närvarande kunna förorda en lönereglering för nu ifrågavarande befattningshavare, vilken skulle innebära en inkomstförbättring i förhållande till vad som hittills utgått av statsmedel. Såsom framhållits bland annat i remissutlåtandet från

statens lönenämnd kunna vidare betänkligheter anföras mot att en sådan löne reglering skulle vidtagas oberoende av pågående allmänna tjänsteförteckningsrevision. Det förtjänar i detta sammanhang framhållas, att kommitténs förslag rörande lönegradsplacering av ifrågavarande befattningshavare står i visst samband med de skärpta krav på utbildningen, som kommittén anser böra uppställas. Detta förhållande kan emellertid ej anföras som skäl för en omedelbar löne reglering, eftersom ställning icke nu tages till kommitténs förslag i denna del. Enligt min mening bör därför frågan om fiskeritjänstemännens lönegradsplacering slutligt prövas först i samband med den pågående tjänsteförteckningsrevisionen. Då spørsmålet om länsfiskeritjänstemännens benämning bland annat sammanhänger med deras lönegradsplacering, torde även detta spørgsmål nu få lämnas öppet.»

Utskottet.

Såsom departementschefen anført fattade 1949 års riksdag beslut om förbättring av yrkesundervisningen inom jordbruket och skogsbruket, varjämte åtgärder beslutades, vilka syftade till att underlätta deltagandet i denna undervisning. Det torde knappast råda delade meningar om att yrkesundervisningen för fiskarebefolkningen är i behov av motsvarande förbättring och att liknande åtgärder böra komma i fråga beträffande denna befolknings möjligheter att erhålla sådan undervisning.

Vad Kungl. Maj:t i nu angivna hänseenden föreslagit rörande den fasta undervisningen och den rörliga kursverksamheten kan utskottet biträda. Jämväl enligt utskottets mening böra sålunda med hänsyn till det ringa intresse, som hittills visats den i Lysekil anordnade provisoriska undervisningen, ytterligare erfarenheter avvaktas, innan något definitivt beslut fattas om att inrätta en fast fiskareskola. Tills vidare torde därför den provisoriska yrkesutbildningen böra fortsätta ehuru med de ändringar, som Kungl. Maj:t föreslagit.

Beträffande den rörliga kursverksamheten vill utskottet understryka, att denna undervisningsform torde vara särskilt väl ägnad för fiskarebefolkningen, framför allt på grund av denna befolkningsgrupps spridda bosättning. Såsom departementschefen framhållit äro även de olikartade förhållanden, under vilka fisket bedrivs i olika delar av landet, av betydelse härvidlag. Denna verksamhet bör därför enligt utskottets mening ägnas särskild uppmärksamhet.

Vad Kungl. Maj:t anført i fråga om utbildningen av fiskeritjänstemän och om bidrag till Svenska fiskarens studieförbund föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

Rörande löneställningen för länsfiskeritjänstemän och fiskmästare har Kungl. Maj:t med hänsyn till den överenskommelse om inkomststabilisering under innevarande år, till vilken allmän anslutning vunnits, ansett sig icke för närvarande kunna förorda en löne reglering för dessa befattnings-

havare, vilken skulle innebära en inkomstförbättring i förhållande till vad som hittills utgått av statsmedel. Vidare ha, bland annat, betänkligheter anförts mot att en sådan lönereglering skulle vidtagas oberoende av den pågående tjänsteförteckningsrevisionen.

I motionerna I: 403 och II: 491 har emellertid hemställts, att länsfiskeritjänstemännen skola inplaceras i lönegrad Ca 19 från och med nästa kalenderår. Motionärerna ha till grund för sitt yrkande bland annat åberopat, att frågan om reglering av länsfiskeritjänstemännens anställnings- och lönevillkor vid ett flertal tillfällen under senare år uppskjutits under hänvisning till pågående eller planerade utredningar. Ett ytterligare uppskov är enligt deras mening icke försvarligt vare sig sakligt eller ur rättvisesynpunkt, så mycket mindre som tjänsteförteckningsrevisionen knappast kan väntas bli färdig med sitt arbete inom de närmaste åren. Motionärerna hålla vidare före att den föreslagna löneregleringen egentligen endast skulle innebära ett tryggande av anställnings- och pensionsförhållandena.

För sin del vill utskottet vitsorda önskvärldheten av att de berörda tjänstemännens anställningsförhållanden regleras utan onödigt uppskov. Den ifrågasatta löneregleringen innebär emellertid otvivelaktigt, att i vart fall den gottgörelse, som hittills utgått av statsmedel, skulle komma att höjas. De skäl, som Kungl. Maj:t anfört till stöd för att denna reglering bör äga rum först i samband med tjänsteförteckningsrevisionen, äro med hänsyn därtill enligt utskottets mening så vägande, att de icke kunna lämnas obeaktade. Utskottet finner sig därför böra biträda Kungl. Maj:ts förslag i denna fråga.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit i propositionen föranleder icke någon utskottets erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1) godkänna att fasta yrkeskurser och rörlig kursverksamhet för fiskare skola anordnas enligt de riktlinjer, som angivits i propositionen;

2) till *Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen å riksstaten för budgetåret 1950/51* under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor;

B. att de likalydande motionerna I: 403 och II: 491 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 maj 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Anderberg, Svedberg*, Carl Sundberg*, Henry Johansson, Bror Nilsson, Bertil Andersson, Isaksson och Björck*; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Tungelsta*, Jacobson i Vilhelmina, Antby, Jonsson i Järvsand och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstammar, herrar Utbult, Larsson i Julita* och Boman i Stafsund samt fru Boman*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Bror Nilsson, Antby, Ahlsten, Utbult* och *Boman* i Stafsund, som ansett, att motionerna I: 403 och II: 491 borde bifallas samt att därför utskottets yttrande och hemställan borde ha följande lydelse.

»Såsom departementschefen — — — (lika med utskottet) — — — onödigt uppskov. De skäl, som Kungl. Maj:t åberopat till stöd för anstånd med regleringen, äro enligt utskottet mening icke bärande. Överenskomsten om inkomststabilisering under innevarande år kan sålunda icke åberopas i detta sammanhang dels på grund av att, såsom i motionerna framhållits, den föreslagna åtgärden icke innebär någon löneökning för de berörda tjänstemännen, dels ock emedan inplaceringen i lönegrad skulle äga tillämpning först efter utgången av år 1950. Den pågående tjänsteförteckningsrevisionen synes heller icke utgöra något egentligt hinder för en dylik inplacering. Vid nu angivna förhållanden finner utskottet sig böra biträda den i motionerna gjorda hemställan. Därvid förordar utskottet även motionärernas förslag, att länsfiskeritjänstemännen böra placeras i sådan löneklass av lönegrad 19, att de icke drabbas av inkomstminskning genom åtgärden.

Vad Kungl. — — — (lika med utskottet) — — — utskottets erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

A. godkänna att — — — (lika med utskottet) — — —
85 000 kronor;

B. med bifall till de likalydande motionerna I: 403 och II: 491 besluta, att länsfiskeritjänstemännen skola från och med den 1 januari 1951 inplaceras i lönegrad 19 enligt löneplan 1 i statens allmänna avlöningsreglemente.»